

Plantenvademecum

Plantenvademecum voor tuin, park en landschap
Arie Koster
ISBN: 97890-5956-1724
€ 34,90

Het vervolg op Vademecum Wilde planten van imker Arie Koster is bedoeld als naslagwerk voor bloemen en planten (niet alleen inheems, maar ook sierplanten) die van belang zijn voor bijen, vlinders en andere insecten. Voor uitleg over landschappelijke situaties en tips over beheer wordt verwezen naar de bijgesloten CD-rom.

Na drie korte inleidende hoofdstukken, volgt in bijna tweehonderd pagina's een beschrijving van de soorten (ruim vijftienhonderd). Bij bijna iedere soort staat vermeld welke fauna erop af komt, beperkt tot vlinders, hommels, wilde bijen en honingbijen. Van ongeveer eenderde van de soorten is tevens een foto of tekening opgenomen. De foto's zijn, evenals de soortbeschrijvingen, op familie gerangschikt. Het ziet er netjes en overzichtelijk uit. Om herkenning te vergemakkelijken is er een duidelijke determinatiesleutel opgenomen. Toch zijn er ook een aantal minpuntjes. Bij de foto's staat helaas geen verwijzing naar de beschrijving van de soort, erg onhandig aangezien het boek ook voor

beginners is bedoeld. Ook in de determinatiesleutel ontbreekt de verwijzing naar de pagina van de soortbeschrijving regelmatig.

De CD-rom staat vol met informatie over landschappelijke situaties en beheer, inclusief duidelijke foto's van bodems, beheertypen, landschappen, soorten en nog veel meer. Daarnaast is een uitvoerige plantendatabase opgenomen. Jammer genoeg is de informatie zo talrijk dat het lang niet altijd makkelijk te vinden is, maar de uitleg over de inhoud en structuur van de CD maakt een hoop goed. De plantendatabase heeft veel leuke verschillende zoekfuncties, zoals 'vlinders', 'geur' en 'schaduw'. Helaas staan er in de plantendatabase geen foto's van soorten bij (of directe links naar foto's elders op de CD-rom), terwijl je dat nou juist zou verwachten. Daarnaast staan er in de teksten hier en daar tikfouten.

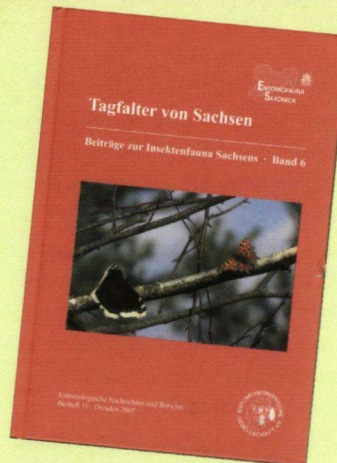
Afgezien van deze slordigheidjes is het Plantenvademecum voor tuin, park en landschap een mooi naslagwerk dat bol staat van de informatie.

Ineke Koopmans

Dagvlinders in Sachsen

Rolf Reinhardt, Heinz Sbieschne, Josef Settele, Uwe Fischer, Gerhard Fiedler (2007) Tagfalter von Sachsen. Entomologische Nachrichten und Berichte, Beiheft 11, 696 blz, Dresden. ISSN 0232-5535.

Met dit dikke boek wordt een overzicht gegeven van de dagvlinders van Sachsen, gelegen in het zuidoosten van voormalig Oost-Duitsland. Het is een atlas in de klassieke Duitse vorm: gedegen en met veel informatie. Voor iedere soort wordt de ver-

spreiding via een kaartje gegeven en beschreven, de vliegtijd met een grafiekje, gevolgd door stukjes over leefgebied, levenswijze, trend, bedreigingen, bescherming en literatuur. Dit alles met veel aandacht voor details en literatuurverwijzingen. Tot slot worden de belangrijkste kenmerken samengevat in een 'Steckbrief'.

Tot Saksen behoort ook het Ertzgebergte op de grens met Tsjechië. Dat levert dan ook onmiddellijk een reeks voor ons leuke soorten op, als zwart blauwtje en een aantal Erebia soorten.

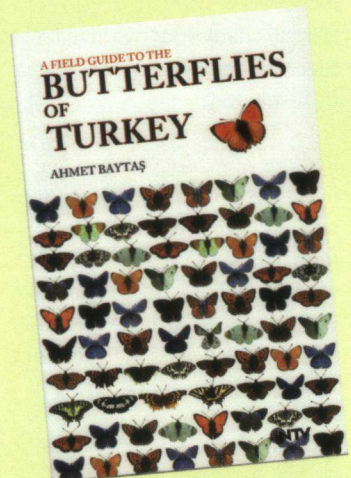
Door de oostelijke ligging zijn hier de eerste oostelijke luzernevlinders al gezien. Deze soort breidt zich vanaf de Balkan steeds verder uit in westelijke richting. Na Hongarije zijn inmiddels flinke delen van Oostenrijk ook al bezet. En nu is de noordkant van de middelgebergten ook bereikt. Wie weet kunnen we deze vlinder in de nabije toekomst ook in Nederland verwachten.

Veel soorten komen hier nog in een jaloersmakende verspreiding voor (bijvoorbeeld de weerschijnvlinders), maar met anderen gaat het ook hier niet goed. Zo is bijvoorbeeld de duinparelmoervlinder vrijwel verdwenen en gaan ook soorten als het bleek blauwtje, turkoois blauwtje en vals heideblauwtje flink

achteruit. Weliswaar gaat de kleine heivlinder ook hier achteruit, hij wordt toch nog in een flink aantal hokken gevonden. Vooral (voormalige) militaire oefenterreinen blijken belangrijk voor deze soort.

Een punt van kritiek geldt voor de foto's. Die zijn eigenlijk van een te lage kwaliteit voor deze tijd. Ze lijken vaak onscherp of met slecht contrast, waarbij het niet duidelijk is of dit komt doordat de originele dia slecht was (wat ik niet denk) of dat hij gewoon slecht is ingescand. Al met al een aanrader voor wie vlinderatlassen verzamelt of naar deze hoek van Duitsland op vlindervakantie wil.

Chris van Swaay

Turkse dagvlindergids

A field guide to the Butterflies of Turkey. Auteur: Ahmet Baytas

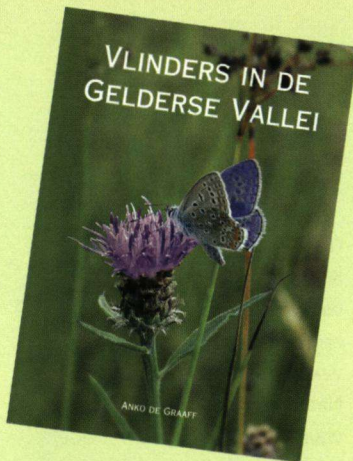
Turkije vormt een schakel tussen Europa en de Oriënt. Deze geografische positie herbergt natuurlijk ook een specifieke dagvlinderfauna. Jarenlang heeft "Die Tagfalter der Türkei" (3 forse delen, die zo'n 16 cm van de boekenkast innemen) als standaardwerk gefungeerd, als het om dagvlinders ging. In oktober 2007 is een nieuwe veldgids verschenen, die een aanzienlijke

bijdrage gaat leveren voor vlindersaars die in Turkije op pad willen gaan.

De gids is eenvoudig opgezet. In het eerste deel van 17 bladzijden, spat het enorme enthousiasme van de auteur er vanaf. Een overzicht van Turkije met geografische regio's geeft de gebruiker meteen een duidelijk beeld van de verschillende provincies. Jammer is dat de bergketens niet worden genoemd. In tegenstelling tot dit boek, wijden de meeste uit over de ontwikkeling van de vlinder en de fysische bouw. Deze gids gebruikt drie duidelijke foto's waarbij de naamgeving voor de kenmerkende vleugel- en lichaamsdelen worden aangegeven, wat voor de determinatie ruim voldoende is.

Het tweede deel omvat de soortbeschrijvingen. In de gids worden 344 soorten besproken, waarbij getracht is iedere soort op foto naast de tekst af te beelden. Ondanks dat meer dan 750 kleurenfoto's zijn gebruikt, is dit toch niet voor alle soorten gelukt. Naast één of meerdere foto's per soort worden ook de grootte, vliegtijd, habitat, waardplant en verspreiding van de vlinders genoemd. In de gids worden helaas alleen de wetenschappelijke en Engelse namen gebruikt, ondanks dat er voor alle soorten wel Turkse namen zijn.

De kwaliteit van een goede veldgids zit hem in de beschrijving van de kenmerken. Deze gids geeft de kenmerken helaas niet aan op de foto, maar de kenmerken worden wel duidelijk beschreven in de tekst. Deze informatie blijkt vaak erg nuttig in het veld. Dat wil niet zeggen dat sommige soorten nu makke-

lijker te herkennen zijn. Zo is het verschil tussen *Zerynthia cerisy* en *Z. deyrollei* (beide pijpbloemvlinders) duidelijk beschreven; het gaat om de zwarte vlekken op de onderzijde en de rode vlek aan de rand van de achtervleugel. Op de foto's zijn deze kenmerken niet te zien, wat eigenlijk de praktijk al bevestigt: deze kenmerken zijn sowieso al lastig te zien omdat de natuurlijke houding van de vlinder dat niet toelaat. De auteur is ook heel eerlijk over zeer lastig te onderscheiden soorten. Een goed voorbeeld hiervan zijn *Tomares nesimachus* en *T. nogelli* (twee soorten klaverpages). Deze zijn op uiterlijke kenmerken eigenlijk niet te onderscheiden. Daar is het onderschrift bij deze foto's ook heel duidelijk over; er zijn gewoonweg twee namen weergegeven.

Eigenlijk is dit de enige vlinder-gids die houvast biedt in een land als Turkije, waar de Europese vlinder-gidsen het al flink laten afweten.

A field guide to the Butterflies of Turkey is voor €21,20 te bestellen bij Vermandel, Entomologische Speciaalzaak te Hulst. (www.vermandel.com)

Albert Vliegthart

Vlinders in de Gelderse Vallei

In november 2007 is het boekje Vlinders in de Gelderse Vallei verschenen. De auteur is Anko de Graaff, de coördinator van de Vlinderwerkgroep Barneveld. Anko is, samen met de andere werkgroepleden, al jaren intensief aan het speuren naar de vlinders in de Gelderse Vallei en in het boekje vindt u een prachtig geïllustreerd overzicht van de vlinderbevolking. De nadruk ligt op de dagvlinders, maar ook de nodige nachtvlinders passeren de revue.

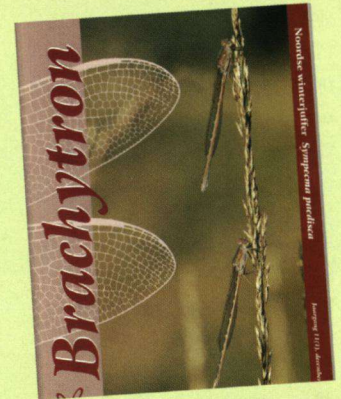
Het is een zeer prettig geschreven boekwerkje geworden, bedoeld voor alle natuurliefhebbers in die regio. Er wordt niet teveel 'jargon' gebruikt en er zijn erg veel mooie foto's opgenomen ter verduidelijking en ondersteuning van de tekst. Het is uitgegeven in de Regioreeks, een serie boekwerkjes van BDU Uitgevers.

De Graaff, A., 2007. Vlinders in de Gelderse Vallei. Regioboek/Koninklijke BDU Uitgevers B.V., Barneveld. ISBN: 978-90-8788-030-9.

Kars Veling

Libellenonderzoek: de noordse winterjuffer

Nog net in 2007 viel het langverwachte themanummer van het tijdschrift Brachytron over de noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) op de mat. Het tijdschrift bleek bijna 100 pagina's dik en dat allemaal over één soort. Direct valt de geweldige vormgeving op en het grote aantal foto's maken het een genot om door te kijken. De auteurs zijn er in geslaagd de huidige kennis van deze soort te bundelen tot een fraai geheel. Hierbij komen herkenning, verspreiding, ecologie en

gedrag aan de orde. Veel vragen over de bijzondere overwintering en de habitatkeuzen worden beantwoord. De vele uren die het projectteam in het veld heeft doorgebracht hebben duidelijk een positief effect gehad op de inhoud van de artikelen. Als extra cadeau zit er een dvd bij over het leven van de noordse winterjuffer door de seizoenen heen. Dit themanummer dient hopelijk een voorbode van nog meer themanummers; er is nog steeds veel te ontdekken bij libellen. Mocht u geïnteresseerd zijn in het leven van deze prachtige soort dan kunt u het themanummer bestellen voor € 10,- bestellen via de website van de NVL, www.brachytron.nl.

Jaap Bouwman

Te koop: Les insectes

Aangeboden: 'Les Insectes' van A.E. Brehm uit 1882 met o.a. 215 bladzijden over vlinders. De twee delen (in het Frans) zijn authentiek en alles uiteraard in zwart-wit. De prijs is € 75,- plus eventuele verzendkosten. Belangstellenden kunnen contact opnemen met dhr. Stoepker, tel. 0222 312940.

Lezingen

Wilt u een medewerker van De Vlinderstichting voor uw organisatie een lezing laten houden, neem dan contact op met info@vlinderstichting.nl, tel. 0317-467346.

5 februari 2008, 20.00 uur

Jaap Bouwman **Vlinders in de tuin**

KMTP Groei en Bloei, afdeling Haarlemmermeer
Trefpunt, Hoofdweg 1318,
Nieuw Vennep
Toegang gratis

28 februari 2008, 19.30 uur

Kars Veling **Vlinders en libellen**

NBvP, Vrouwen van Nu, afd.
Ingen
Jeugdgebouw, Dr. A.R. Holplein
13, Ingen
Toegang niet-leden: € 3,50

6 maart 2008, 19.30 uur

Kars Veling **Invloed van klimaatverandering op flora en fauna**

IVN Maastricht
Natuurhistorisch Museum,
Bosquetplein 6, Maastricht
Gratis toegang

18 maart 2008, 20.00 uur

Kars Veling **Vlinders in de tuin**

NBvP, Vrouwen van Nu
Buurtschapshuis, Molenweg 17,
Heelweg
Toegang gratis

27 maart 2008, 20.00 uur

Victor Mensing **Libellen**

Maarn-Maarsbergen natuurlijk
Dorpshuis De Twee Marken,
Trommplein 5, Maarn
Toegang niet-leden: € 3,-

15 april, 20.00 uur

Kars Veling **Vlinders herkennen en hun omgeving**

KMPT Groei en Bloei, afd.
Ommen
Zaal De Kern, Bouwstraat 19,
Ommen
Toegang niet-leden: € 2,50